

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës,
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/323
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 202101530/2

Tiranë ___/___/2021

Lënda: Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe trajtimi i të paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Vlorë.

Drejtuar: **Z. Admir ABRIJA**
Drejtor i Përgjithshëm i Burgjeve

TIRANË

Z. Engjëllush AVDYLAJ
Drejtor i Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale Vlorë

VLORË

Të nderuar zotërinj,

Mekanizmi Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës, në vijim Mekanizmi Kombëtar (MKPT), seksion pranë Avokatit të Popullit, bazuar në nenin 19/1 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar dhe nenin 81 të ligjit nr.81/2020 datë 25.06.2020, "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve, kreu një inspektim periodik në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (IEVP) Vlorë më datë 18.11.2021, sipas planit të inspektimi të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues ishin z. Hazbi Selita, z. Besnik Deda dhe znj. Gloria Çarkaxhiu me detyrë nd/komisionerë pranë Mekanizmit Kombëtar.

Qëllimi i inspektimit ishte vlerësimi i kushteve të Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale Vlorë, garantimi i të drejtave dhe trajtimi i të paraburgosurve në bazë të akteve ligjore e nënligjore dhe dokumenteve ndërkombëtare në fuqi, si dhe masat e marra për zbatimin e rekomandimeve të Avokatit Popullit të bëra gjatë inspektimeve të mëparshme.

Gjatë vizitës monitoruese, grupit të inspektimit iu ofrua mundësia që të kishin akses të plotë në kqyrjen dhe administrimin e dokumentacionit të kërkuar, inspektimin dhe evidentimin e kushteve ku mbahen dhe trajtohen të dënuarit dhe të paraburgosurit në këtë institucion, si dhe zhvillimin e intervistave konfidenciale me personat e dënuar dhe të paraburgosur, në përputhje me Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve në fuqi.

Mekanizmi Kombëtar, pasi u njoh me konstatimet e grupit inspektues, ka të drejtën e detyrimit kushtetues dhe ligjor t'ju parashtojë gjetjet e këtij inspektimi dhe të bëjë rekomandimet përkatëse.

Shënime të përgjithshme

Grupi i inspektimit bazuar në metodologjinë e inspektimit në burgje, zhvilloi paraprakisht një takim me drejtorin e institucionit z.Engjëllush Avdylaj dhe shefin e policisë z.Besim Binaj, të cilët u njohën me qëllimin e inspektimit.

Në takim, drejtuesi i institucionit informoi grupin e inspektimit për situatën e popullimit të të paraburgosurve në institucion, gjendjen e kushteve në të cilën ndodhen ambientet e dhomave dhe atyre të përbashkëta në regjimin e brendshëm ku mbahen dhe trajtohen të paraburgosurit, masat e marra nga secili nga sektorët dhe shërbimi i sigurisë të institucionit për garantimin dhe mbrojtjen e të drejtave ligjore të të paraburgosurve në këto ambiente, mënyrën e funksionimit të sistemit të trajtimit dhe zgjidhjes të kërkesë/ ankesave gjendjen shëndetësore dhe psiko-sociale të të paraburgosurve, si dhe masat e marra për zbatimin e rekomandimeve të Institucionit të Avokatit të Popullit nga inspektimi i mëparshëm.

Nisur nga infrastruktura e godinave në regjimin e brendshëm, elementët e sigurisë, cilësia e shërbimeve që ofrohen, si dhe ambientet e jashtme që shërbejnë për ajrim dhe aktivitete të përbashkëta, theksojmë se I EVP Vlorë garanton standarde të kënaqëshme për sa i përket kushteve për të paraburgosurit.

Me urdhër të Ministrit të Drejtësisë nr. 8927/1, datë 27.09.2018, "*Për kategorizimin e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale*", I EVP Vlorë kategorizohet "institucion paraburgimi" i sigurisë së zakonshme.

Në vijim, drejtuesi i institucionit informoi për gjendjen dhe kushtet, në të cilën ndodhen ambientet ku mbahen dhe trajtohen të paraburgosurit në këtë institucion, angazhimin e punonjësve të administratës dhe shërbimit të sigurisë për garantimin dhe mbrojtjen e të drejtave ligjore të të paraburgosurve në këto ambiente, mënyrën e funksionimit të sistemit të trajtimit dhe zgjidhjes së ankesave të të paraburgosurve, si dhe masat e marra për zbatimin e rekomandimeve të Institucionit të Avokatit të Popullit nga inspektimi i mëparshëm.

Kapaciteti maksimal zyrtar i institucionit është **168 persona**. Në ditën e inspektimit grupi i monitorimit konstatoi se ndodheshin **175 persona të paraburgosur**. Pra, institucioni kishte **7 persona të paraburgosur** mbi kapacitetin fizik dhe për pasojë kjo situatë mbipopulli kishte ndikuar në përkeqësimin e kushteve të jetesës të të paraburgosurve sidomos në dhomat e banimit ku ishin akomoduar 3 deri 4 persona. Kjo situatë e mbipopullimit, kishte cënuar parametrat e nevojshëm të hapësirës dhe sipërfaqes jetike për një person në dhomat e banimit. Shkelja e këtyre standardeve bazike për jetesë, përbën trajtim jo dinjitoz të personave që vuajnë dënimin në kushtet e këtij institucioni.

Grupi i inspektimit, në vijim mori informacion për dinamikën e popullimit edhe për 7-mujorin e fundit, nga ku rezultoi se fenomeni i mbipopullimit ka qenë karakteristike në I EVP Vlorë për këtë periudhë. Më konkretisht:

1. Muaji Maj 2021 - **166** persona ose 98%

2. Muaji Qeshor 2021	-	169 persona ose 110%
3. Muaji Korrik 2021	-	184 persona ose 120%
4. Muaji Gusht 2021	-	202 persona ose 140%
5. Muaji Shtator 2021	-	206 persona ose 145%
6. Muaji Tetor 2021	-	177 persona ose 117%
7. Muaji Nentor 2021	-	175 persona ose 115%

Nga inspektimi u konstatua se, një pjesë e të paraburgosurve që ishin mbi kapacitet, ishin të pajisur me shtretër për fjetje dhe të vendosur në dhoma të destinuara për 2, dhe 3 persona, duke ngushtuar në këtë mënyrë hapësirat e dhomave ekzistuese.

Fenomeni i mbipopullimit është evident edhe në 7 mujorin e fundit të evidentuar sa më lartë. Në vlerësimin tonë, nisur nga fakti se IEVP Vlorë është institucion paraburgimi, situata e mbipopullimit veç mungesës të kapaciteteve akomoduese, është në varësi edhe të dinamikës të vendimeve që marrin gjykatat e shkallës së parë dhe ajo e apelit në Vlorë, Tiranë. Ndaj në kushtet të tilla, është tepër e domosdoshme që DPB e cila bën planifikimin e kapaciteteve akomoduese për çdo IEVP, të kërkojë edhe shpërndarjen e të paraburgosurve në IEVP e tjera më të afërta me prokuroritë dhe gjykatat e rrethit gjyqësor, pasi objektet që jetojnë të paraburgosurit e kësaj IEVP-je, janë në kushte trajtimi jo dinjitoz.

Godinat në regjimin e brendshëm dhe infrastruktura e institucionit, garantonin sigurinë dhe kushtet e qëndrimit të të paraburgosurve, për kryerjen e veprimeve sipas orarit ditor, por dhe për të përballuar dinamikën e hyrjeve të reja dhe transferimit të të paraburgosurve në IEVP të tjera, situatë kjo që ndryshonte çdo ditë në varësi të vendimeve të gjykatave.

Organika e miratuar për IEVP në Vlorë përbëhej nga 137 punonjës, nga të cilët 25 ishin punonjës civil dhe 112 punonjës me uniformë të sektorit të shërbimit të sigurisë të institucionit. Në Mungesë ishte vetëm vendi i zv. Drejtorit, ndërsa sektori i Burimeve Njerëzore, sektori i Çështjeve Shoqërore, sektori ligjor, sektori i financave dhe buxhetit dhe sekori i policisë ishte i plotësuar sipas organikës.

Grupi i inspektimit evidentoi dhe zbatimin e masave të protokollit anti COVID-19. Institucioni kishte një rregullore të brendshme për respektimin e këtyre masave nga punonjësit dhe të paraburgosurit në ambientet e regjimit të brendshëm, por dhe jashtë institucionit. Në hyrje të institucionit bëhej matja e temperaturës nga punonjësi i informacionit për stafin dhe vizitorët, si dhe kontrollohej pajisja e tyre me maskë mbrojtëse. Kjo procedurë evidentohej në një regjistër të veçantë.

Në vende të aksesueshme në regjimin e jashtëm dhe të brendshëm, ishin vendosur dizifektantë për pastrimin e duarve, si dhe mbaheshin maska mbrojtëse nga punonjësit e administratës dhe të sigurisë. Në hyrje të institucionit ishte ndërtuar tunel dizifektues me solucionin VIROCID. Gjatë shoqërimit të të paraburgosurve për në gjykatë, ata pajiseshin me maska mbrojtëse nga institucioni.

Ambientet e brendshme dhe të jashtme të institucionit, disifektoheshin çdo muaj sipas grafikut të hartuar nga DPB. Aktualisht nuk kishte asnjë anëtar stafi apo të paraburgosur të infektuar me COVID-19. Në kuadër të vaksinimit vullnetar, stafi i punonjësve të

administratës dhe të policisë së institucionit, ishin vaksinuar të gjithë me dy doza, ndërsa të paraburgosurit ishin vaksinuar në masën 60%, për shkak se kishte prej tyre që kishin refuzuar bërjen e vaksinës.¹ Gjithashtu, gjatë periudhës së pandemisë kishin qenë të infektuar me Covid -19, rreth 15% të paraburgosurve, të cilët kishin marrë trajtimin e duhur sipas protokollit të Ministrisë Shendetësisë. Aktualisht nuk kishte të paraburgosur të infektuar me Covid-19.

Sa i takon plotësimin e rekomandimeve të Institucionit të Avokatit të Popullit nga inspektimi i datës 04.12.2020, nga informacioni dhe evidentimi në vend i kushteve ku mbahen dhe trajtohen të paraburgosurit, si dhe intervistat konfidenciale të zhvilluara me grupe e individë në këtë institucion, rezultoi se:²

1. **Ishte plotësuar rekomandimi**, për mundësimin e takimeve midis të burgosurve dhe familjarëve, duke përdorur mënyra alternative si dhe duke respektuar protokollet dhe mbrojtjen e duhur ndaj Covid-19.³
2. **Ishte plotësuar rekomandimi**, për trajtimin psikologjik të burgosurve pasi, periudha e pandemisë ka ndikuar në përkeqësimin e gjendjes psikologjike të tyre. Vlenë për t'u theksuar se nga qershori 2021, në IEVP Vlorë, të paraburgosurit kishin filluar aktivitete të përbashkëta nga të cilat mund të përfitonin të paraburgosurit të cilat ishin kryesisht, lojërat e tavolinës siç janë lojëra me letra, domino, aktivitetet fetare, futboll, trajtimi periodik i temave sociale nga specialistët e edukimit në sektorin përkatës, si dhe kurse profesionale dhe mesim të detyrueshme arsimor.
3. **Ishte plotësuar rekomandimi**, për vënien në zbatim të skemës së furnizimit dhe rimbursimit të ilaçeve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P), Vlorë.
4. **Ishte plotësuar rekomandimi**, për rritjen e numrit të aktiviteteve, duke vepruar në mënyrë proaktive sipas ecurisë së zhvillimit të përhapjes së virusit Covid-19.

Ndërkohë, disa nga rekomandimet ende nuk kishin gjetur zbatim dhe konkretisht:

1. **Nuk ishte plotësuar rekomandimi**, për plotësimin e organikës së stafit mjekësor të institucionit me mjek të përgjithshëm dhe mjek stomatolog të punësuar me kohë të plotë.
2. **Nuk ishte plotësuar rekomandimi**, për plotësimin e organikës të institucionit me mjek psikiatër. Në IEVP Vlorë, nuk kishte mjek psikiatër për trajtimin e të sëmureve të shëndetit mendor por ky shërbim ofrohej në raste të veçanta nga Spitali Psikiatrik Vlorë.
3. **Nuk ishte gjetur zbatim plotësisht rekomandimi**, për vënien në funksionim të dusheve në institucion.

¹ Referuar tabelës së të paraburgosurve që kanë kryer vaksinimin.

² Të dërguar rekomandimi nr. K4/150-2 datë 12.05.2021 “ Për Përmirësimin e kushteve të trajtimit të të paraburgosurve në IEVP Vlorë.

³ Kthim përgjigje të rekomandimit tonë me nr. 4932/1 prot, datë 14.06.2021

4. **Nuk ishte plotësuar rekomandimi**, për përmirësimin e cilësisë dhe larmishmërisë së ushqimit në Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale (IEVP), Vlorë në shërbim të të burgosurve duke shmangur shpërdorimin e tij në vijim.

Trajtimi i të paraburgosurve

Objekti i vizitës inspektuese të grupit të monitorimit, ishte trajtimi i të paraburgosurve, identifikimi i rasteve të përdorimit të forcës fizike tej kufijve të parashikuar në aktet normative, apo presionit psikologjik ndaj tyre, si dhe përdorimi efektiv i masave disiplinore në bazë të kushteve dhe kriterëve të përcaktuara në aktet ligjore kombëtare dhe aktet ndërkombëtare të fushës.

Nga informacioni që u grumbullua gjatë vizitës inspektuese dhe intervistimi i të paraburgosurve, grupi monitorues nuk konstatoi raste apo pretendime nga të paraburgosurit, lidhur me keqtrajtim apo tejkalim të forcës fizike nga ana e punonjësve të shërbimit të sigurisë apo e stafit të institucionit.

Grupi i inspektimit, inspektoi edhe plotësimin e kushteve materiale e të jetesës për të paraburgosurit në këtë institucion. Inspektimi u përqëndrua kryesisht tek kushtet e banimit, mbipopullimi në dhoma, higjiena personale, kushtet sanitare, veshjet, cilësia e përgatitjes dhe shpërndarjes në kohë të ushqimit, ndriçimi, ventilimi, ngrohja, ambientet e takimit me familjarët, komunikimi telefonik dhe monitorimi me kamera i ambienteve të përcaktuara sipas skemës së sigurisë.

Godinat dhe ambientet e dhomave të banimit në regjimin e brendshëm, ishin në gjendje të mirë teknike, por **lagështira ishte e evidente në gjithë godinën e IEVP-së, dhe më e theksuar ishte në ambientin e tualeteve në këtë institucion.** Niveli i lagështirës ishte tej normave të lejuara dhe për pasojë prezenca e saj në këto ambiente, ndikon drejtëpërdrejtë në jetën dhe shëndetin e të paraburgosurve si dhe për vetë punonjësit e policisë së burgut. Kjo problematikë është më e mprehtë po të konsiderohet edhe situata e pandemisë e ndikon në kushtet të përgjithshme të shëndetit e të paraburgosurve.

Personat e moshës 18-21 vjeç **nuk** ishin të akomoduar në dhoma të veçanta, sikurse parashikohet në manualet e sigurisë për këta persona, por ata ishin të shpërndarë në dhoma me të paraburgosurit. Nga informacioni i drejtuesve të institucionit, sistemimi i tyre në dhoma të veçanta, ishte e pamundur për shkak të mospërshtatjes dhe familjarizimit që ata kishin me të paraburgosurit e tjerë. Ajrimi dhe veprimtaritë me karakter sportiv dhe edukativ, për shkak të situatës të pandemisë, vijonin të zhvilloheshin me grupe të vogla dhe të ndarë sipas grup moshave dhe interesave të të paraburgosurve.

Nga intervistat konfidenciale të zhvilluara me të paraburgosurit, rezultoi se kishte disa ankesa që ishin të lidhura kryesisht me kushtet e përgjithshme të jetesës në institucion. Ato konsistonin në prezencën e lagështirës në disa dhoma banimi dhe kryesisht në ambientet e përbashkëta si në tualete dhe duše; problemet me sistemin elektrik dhe mungesën e sistemit qendror për ngrohje/ftohje, për t'iu përshtatur kushteve klimaterike; mungesën e ujit të ngrohtë për larjen e trupit; etj.

Gjatë inspektimit, evident në këtë institucion ishte mosfunksionimi i sistemit qendror për ngrohje/ftohje në regjimin e brendshëm. Në mungesë të këtij sistemi, të paraburgosurve u

ishite mundësuar futja e ventilatorëve freskues në periudhën e verës dhe kaloriferëve ose rezistenca ngrohës në periudhën e dimrit.

Grupi i inspektimit, në intervistat me të paraburgosurit evidentoi si shqetësimin kryesor përkeqësimin e kushteve të jetesës në disa dhoma banimi, për shkak të mbipopullimit të tyre mbi kapacitetin fizik që ato kanë; mundësinë e shtimit të numrit të takimeve fizike mujore me familjarët

Gjithashtu, një problematikë që u evidentua gjatë intervistave me të paraburgosurit, kishte të bënte me mungesën e furnizimit rregullisht, sipas normativave mujore, me produkte të higjienës personale si sapun, letër higjienike, test për larjen e enëve të gatimit, pajisjeve për pastrimin e dhomave, si dhe me detergjentë. Avokati i Popullit kërkon shtimin e sasive të produkteve.

Në intervistat me të burgosurit, u ngrit si shqetësim mungesa në organikë e një mjeku me kohë të plotë, për shkak të nevojës që ata kishin për kryerjen në kohë të vizitave mjeksore apo lëshimit të rekomandimeve për vizita mjeksore pranë mjekëve specialist në Spitalin Rajonal Vlorë. Mjeku që kryente detyrën në këtë institucion, nuk ishte me kohë të plotë, por ishte i punësuar me kontratë me kohë të pjesshme dhe koha për të kryer vizita mjeksore nuk ishte e mjaftueshme, pasi numri i kërkesave të të burgosurve për vizita mjeksore, ishte i lartë. Kjo situatë, kishte kufizuar të drejtën e të paraburgosurve për të marrë shërbim shëndetësor më të specializuar pranë spitaleve apo klinikave mjeksore, që ndodhen në qytetin e Vlorës.

Koha në dispozicion për vizitat mjeksore nga mjeku, ishte në varësi të numrit të kërkesave dhe diagnozës që paraqisnin të paraburgosurit dhe kryhej brenda ditës ose maksimumi brenda 2 ditëve. Ndërsa, vizita mjeksore pranë mjekëve specialistë në Spitalin Rajonal të Vlorë, në bazë të rekomandimit të mjekut të institucionit, kryhej në varësi të garantimit të masave të sigurisë për lëvizjen e të sëmurëve nga I EVP për në spital, si dhe zbatimit të protokollit shëndetësor të COVID-19, menjëherë për rastet urgjente ose brenda një jave. Në këto kushte ankesa nuk rezultoi e bazuar por gjithësesi dinamika duhet mbahet në vëmendje.

Në I EVP Vlorë ishin të punësuar 20 të paraburgosur, nga 21 që ishin të miratuar sipas strukturës organike, në pozicione pune si sanitarë, ndihmës kuzhiner, shpërndarës ushqimi, bojaxhi, lavanteri, lulishtar, berber etj. Sipas intervistave me të paraburgosurit, punësimi nuk paraqet interesim për sa kohë kushtet e punësimit dhe shpërblimi nuk janë të rregulluar me aktet nënligjore, sikurse parashikohet në nenet 43 dhe 44 të ligjit nr.81/2020 *“Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”*.

Në kushtet, kur Këshilli i Ministrave ka miratuar së fundmi vendimin për *“Për rregullat e posaçme për punësimin e të burgosurve, kushtet e punës, kohëzgjatjen dhe shpërblimin për punën e kryer”*⁴, është e nevojshme informimi menjëherë i të burgosurve me kriteret, kushtet dhe shpërblimin e punës, me qëllim nxitjen dhe stimulimin e punësimit nga rradhët e të dënuarve dhe të paraburgosurve.

⁴ Në datë 13.10.2021 u miratua vendimi i KM *“Për rregullat e posaçme për punësimin e të burgosurve, kushtet e punës, kohëzgjatjen dhe shpërblimin për punën e kryer”*.

Të burgosurit, në intervistat me grupin e inspektimit, parashtruan nevojën e kontakteve më të shpeshta me juristit dhe stafit psiko-social, në lidhje me përditësimin e informacionit për ecurinë dhe zgjidhjen e ankesave drejtuar drejtorit të institucionit, si dhe për dhënien e ndihmës juridike për çështje që lidhen me veprën penale të kryer nga ana e tyre.

Masat mbrojtëse.

Në intervistat e zhvilluara me të paraburgosurit dhe stafin e institucionit, u kërkua informacion për sistemin e kërkesë/ankesave, ku rezultoi se ai funksiononte sipas urdhërit të Drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve⁵. Në urdhër, përcaktohen personat përgjegjës të autorizuar të cilët në mënyrë periodike marrin kërkesë/ankesat e të dënuarve/paraburgosurve, kryejnë regjistrimin në regjistrin përkatës, protokollimin e tyre, si dhe trajtimin dhe kthimin e përgjigjes brenda afatit të përcaktuar nga titullari i institucionit⁶. Ky regjistër, ruhet dhe administrohet nga sekretaria e institucionit.

Të paraburgosurit, pasi plotësonin një formular kërkesë/ankese ia dorëzonin më pas punonjësit të sektorit psiko-social, sipas sektorëve që mbulonin. Më tej, punonjësi i edukimit, kërkesë/ankesat e të burgosurve brenda ditës i dërgonte në sekretarinë e institucionit ku protokolloheshin dhe pastaj i kalonin drejtorit të institucionit, i cili nëpërmjet sektorëve përgjegjës, kthente përgjigje në kohë sa më të shpejtë.

Nga verifikimi i regjistrit, objekti i kërkesave të të burgosurve kishte të bënte me kërkesa për blerje TV, biseda në SKYPE me familjen, aplikim për hapje llogarie në bankë, pajisje me kopje të vendimit të gjykatave, konsulenca juridike, takime me familjarë etj.

Grupi i inspektimit, kërkoi informacion edhe lidhur me procedurat e ndjekura për hyrjet e reja në institucion, ngritjen dhe funksionimin e komisionit të pritjes, si dhe mënyrën e plotësimit të regjistrit dhe dosjeve personale të të paraburgosurve. Nga verifikimi i dokumentacionit u konstatua se, procedura e pranimit të të paraburgosurve që hyjnë rishtaz në institucion zbatohet në mënyrë korrekte nga komisioni i pritjes, regjistrohet në regjistrin përkatës dhe më tej protokollohet në sekretarinë e institucionit.

Sistemi i monitorimit me kamera vëzhgimi ishte funksional. Ato monitoronin ambientet në regjimin e brendshëm si dhe mjediset e jashtme të institucionit përgjatë 24 orëve. Të dhënat nga regjistrimet e kamerave ruhen në server për një periudhë 30 ditore.

Theksojmë se mbikqyrja me kamera e të gjitha mjediseve të IEVP-së, Vlorë përveç mjediseve ku çenohet privatësia, është vlerësuar nga ana e institucionit të Avokatit të Popullit, si një masë mbrojtëse ndaj personave të privuar nga liria për tre arsye:

Së pari, mbikqyrja me kamera ka një efekt parandalues për veprime të kundërligjshme që mund të kryhen, si nga ana e të dënuarve, ashtu dhe nga vetë punonjësit e policisë së burgjeve.

⁵Neni 58, pika 5 e ligjit Nr.81/2020, "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve".

⁶Neni 58 i ligjit Nr.81/2020, "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve".

Së dyti, mbikqyrja me kamera dokumenton shumicën e ngjarjeve brenda ambienteve të burgje dhe paraburgime, si dhe jep garanci për një gjykim objektiv dhe të paanshëm për masat disiplinore apo penale që duhet të merren ndaj individëve përgjegjës.

Së treti, dokumentimi filmik është një material mbi të cilin mund të konsultohen mjaft të dhëna apo pretendime për trajtimin e të dënuarve dhe mund të nxirren përfundime të vlefshme dhe të paanshme në rekomandimet apo raportet përkatëse që harton vetë Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve, si dhe institucionet monitoruese të pavarura.

Komunikimi me telefon me familjet e tyre, të paraburgosurit i zhvillonin normalisht në telefonat me kartë të vendosur në mjediset e korridoreve në regjimin e brendshëm. Ata ishin në gjendje pune dhe të burgosurit kryenin 8 telefonata në muaj me familjet dhe të afërmit e tyre, por ata ngriten si shqetësim çmimin e lartë të kartave telefonike për të cilën deklaruar se çmimet janë janë të pa përballushme me atë çmimë. Sa i takon komunikimit me telefon me institucionin e Avokatit të Popullit, të paraburgosurit ngritën shqetësimin se nuk mund të flisnin lirisht, pasi numrat e telefonit të institucionit nuk ishin të lidhur drejtëpërdrejtë pa kartë dhe pa pagesë nga kompania që ofronte këtë shërbim.

Gjithashtu, në lidhje me sistemin e aparateve të telefonave, mbetet problematik fakti që në sistemin e burgjeve aktualisht operon vetëm një kompani telefonike, nga dy kompani që kanë funksionuar rregullisht, gjë e cila ka sjellë për pasojë zvogëlimin e numrit të aparateve në gjendje pune dhe uljen e minutazhit të kartave telefonike, shqetësim ky i ngritur në intervistat me të paraburgosurit e këtij institucioni.

Ambienti i takimeve të të burgosurve me familjarët në IEVP Vlorë, kishte 2 poste për takime online, 4 poste për takime fizike me familjarët e të paraburgosurve, 1 dhomë prindërimi në distancë dhe 1 dhomë për takime speciale me familjarët. Nga intervistat, rezultoi se të burgosurit zhvillonin një takim fizik dhe tre takime online me familjarët e tyre, për të cilat nuk kishin ankesa në lidhje me planifikimin dhe kohëzgjatjen e orarit të takimeve.

Dhoma e prindërimit në distancë, **nuk** ishte e pajisur me tavolinë dhe karrige, ku të paraburgosurit mundet të takonin fizikisht fëmijët e tyre. Gjatë takimeve me fëmijët dhe familjarët në këto dhomë, respektoheshin masat e sigurisë por dhe privacia e takimit.

Kushtet materiale

Institucion i Ekzekutimeve të Vendimeve Penale Vlorë është një institucion i ri, me infrastrukturë të plotë e funksionale në regjimin e jashtëm dhe të brendshëm të tij, sipas të gjitha standardeve të përcaktuara në dispozitat ligjore, nënligjore dhe aktet ndërkombëtare për këtë qëllim. Kushtet materiale të institucionit në funksion të të paraburgosurve, ishin të plotësuara dhe garantonin standardet të mira për jetesë normale dhe zhvillimin e aktiviteteve me karakter kulturor, edukativ dhe sportiv, për rehabilitimin e kësaj kategorie, me përjashtim të disa çështjeve të trajtuara më lart për sistemin ngrohje-ftohjes, lagështirës etj.

Godina kryesore në regjimin e brendshëm të Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale të IEVP-së, Vlorë, përbëhej nga dy godina A dhe D, secila nga tre kat, me 43 dhoma në total. Nisur nga infrastruktura e brendshme, në katin e parë ndodhen ambientet

e përbashkëta për takime me familjarët, kuzhina, lavanderia, dushet të përbashkëta për të paraburgosurit. Ndërsa në katin e dytë ndodheshin salla e tv, palestra, biblioteka, ambientet e kultit fetar, klasat kurseve profesionale etj.

Gjithashtu, institucioni kishte ambiente ajrimi, por ishin të pambuluara në rastet e kryerjes së ajrimit në mot me shi. Në dhomat e banimit akomodohen 3 deri 4 persona. Kushtet e dhomave, sipërfaqet dhe hapsirat ishin të përshtatura duke mos respektuar hapësirën jetike për person. Pothuajse të gjitha dhomat kishin tualete brenda, me kushte të pastra higjieno-sanitare. Dhomat ishin të pajisura me orenditë e nevojshme për mbajtjen e sendeve personale dhe ruajtjen e ushqimit të të paraburgosurve, por sikurse rezultoi në shumicën e rasteve këto orendi e pajisje ishin siguruar nga familjarët e tyre. Madje, në disa dhoma u konstatuan mungesa të pajisjeve dhe orendive, duke detyruar të paraburgosurit të mbanin sendet e tyre personale dhe ushqimet në kushte jo të përshtatshme. Materialet për fjetje si dyshekët, batanijet dhe çarçafët ishin në gjendje të mirë dhe të mirëmbajtura.

Ambienti i dusheve ishte i përbashkët për çdo seksion, pasi të tillë ishin parashikuar në projektin e zbatimit për ndërtimin e godinës. Dushet ishin pesërisht funksionale pasi në disa prej tyre mungonin kokat e dusheve si dhe kishin nevojë për lyrje dhe mbajtur pastër nga ana higjieno-sanitare.

Në institucion **nuk kishte** sistem qendror ngrohje/ftohje për mbajtjen e ambienteve të regjimit në I EVP, sipas parashikimeve klimaterike. Në mungesë të këtij sistemi, të paraburgosurve u ishte mundësuar futja e ventilatorëve freskues në periudhën e verës dhe kaloriferëve ose rezistenca ngrohës në periudhën e dimrit.

Ambientet në regjimin e brendshëm kishin energji elektrike të pandërprerë që furnizohej nga rrjeti elektrik, por kishte dhe burim energjie rezervë me gjeneratorë, për furnizimin me energji elektrike në rast ndërprerje.

Problematikë ishte edhe furnizimi me ujë i të paraburgosurve në institucion, duke qenë se ata furnizoheshin me ujë vetëm 3 herë në ditë në 6 orë, përkatësisht në oraret 06:30-09:30 të mëngjesit., 13.00:15:00, të drekës, dhe 19:00 deri 21:00 të mbrëmjes. Mungesa e ujit nuk u siguronte atyre garantimin e higjienës së përshtatshme personale. Në gjykimin Avokatit të Popullit furnizimi me ujë në 24 orë, do të ndikoj shumë, për mbajtjen e higjienës personale, për larjen e trupit dhe ruajtjen e pastërtisë në ambientet e përbashkëta për të paraburgosurit. Ndërsa, uji i pijshëm sigurohej nga njësia tregtare që ndodhej në regjimin e brendshëm, kundrejt pagesës nga të paraburgosurit.

Grupi monitorues inspektoi situatën e trajtimit, kushteve materiale dhe ato higjienike të të burgosurve në ambientet e observim/veçimit. Ky ambient përbëhej nga 3 dhoma observimi dhe 1 dhoma veçimi. Në ditën e inspektimit në ambientin e observimit u konstatua se, njëra dhomë ishte pajisur me një krevat, dyshek, batanie si dhe çarçaf ndërsa tjetra ishte pajisur vetëm me krevat, ku mungonin dysheku, batania, çarçafet etj. Në ditën e inspektimit nuk kishte persona në dhomat observim/veçimit. Ambienti në tërësi ishte i pastër nga ana higjieno-sanitare por kishin nevojë për lyrje. Në dhomat e veçimit mungonin pajisjet e domosdoshme për të përmbushur nevojat kryesore të jetesës, si tavolina, stola, komodina. Problematike në këto ambiente ishte gjithashtu dhe mungesa e dushit për larjen e trupit të personave, pasi në mungesë të tij, larja e trupit duhet të bëhej në ambientet e dusheve të përbashkëta sipas sektorëve.

Ushqimi për të paraburgosurit gatuhet në kuzhinën e institucionit, e cila ishte me hapsirë e sipërfaqe të madhe, si dhe me ambiente më vete për gatimin e ushqimit dhe për ruajtjen e ushqimit. Kuzhina ishte e kompletuar me pajisje frigoriferike për secilin produkt ushqimor më vete, me pajisje kuzhine alternative (elektrike dhe gaz) për gatimin e vakteve ushqimore, si dhe me karroca për shpërndarjen e ushqimit deri te të paraburgosurit.

Në kuzhinë ndodhej e afishuar kuota ditore, menyja, si dhe librezat shëndetësore të personelit të kuzhinës. Ndërsa, kampionët e ushqimit për secilin vakt ushqimor ruheshin në kushte frigoriferike. Gatimi i ushqimit kryhej sipas kategorive të përcaktuara në rregulloren e brendshme të burgjeve më vete për të burgosurit, për të punësuarit, si dhe për të sëmurët diabetik. Personeli i kuzhinës përbëhej nga 4 guzhiner sipas strukturës organike dhe 2 ndihmës guzhiner, të punësuar nga rradhët e të paraburgosurve. Në intervistat me të paraburgosurit, nuk u paraqitën ankesa lidhur me cilësinë e gatimit dhe shpërndarjen e ushqimit, por ata kishin pretendime për larmishmërinë e tij. Mungesa e larmishmërisë është si rezultat i normave të ulta të ushqimit ditor, të përcaktuara në urdhërin e përbashkët të Ministrit të Drejtësisë dhe Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.⁷

Regjimi dhe aktivitetet

Regjimi dhe aktiviteti i të paraburgosurve, ishte i përcaktuar në orarin e veprimeve ditore të miratuar nga titullari i këtij institucioni. Orari i veprimtarive ishte i miratuar nga drejtori i institucionit dhe i unifikuar për të gjithë sektorët, pavarësisht sigurisë të të paraburgosurve dhe aktiviteteve që zhvilloheshin sipas grup moshave dhe kategorive, më vete për të paraburgosurit.

Gjatë inspektimit u vu re se zhvilloheshin aktivitete të përbashkëta nga të cilat mund të përfitonin të paraburgosurit, të cilat ishin kryesisht, lojërat e tavolinës siç janë lojëra me letra, domino, aktivitetet fetare, futboll, trajtimi periodik i temave sociale nga specialistët e edukimit në sektorin përkatës. Temat sociale janë realizuar në klasat e këshillimit duke krijuar fokus grupe me kategori të ndryshme me të paraburgosur dhe të të dënuar, për ti ardhur në ndihmë rehabilitimit sa më shpejtë në kushtet e privimit nga liria. Në ambientet e regjimit të brendshëm nga sektori i edukimit realizohet plani ditor i aktiviteteve ku realizohen aktivitete sportive si futboll në kalçeto dhe palestër. Në ambientet e palestrës sipas planit të aktivitetit ditor zhvillojnë palestër një orë në ditë për çdo kat sipas sektorëve përkatës. Në lidhje me këtë të paraburgosurit ngriten si shqetësim mungesën e materialeve në palestër si psh. gira në çdo rast, shtaga të ndryshme sipas peshave, shtrimin me tapet, etj.

Gjithashtu, në I EVP Vlorë prej muajit shtator ka rifilluar zhvillimi i procesit arsimor, ku pjesë e këtij procesi janë të paraburgosurit të cilët nuk kanë përfunduar arsimin e detyrueshëm 9-vjeçar. Prosesi arsimor në kushtet e kufizimit të jetës së lirë realizohet nga 3 (tre mësuese), të cilat përkatësisht japin lëndët shkencore, shoqërore dhe ciklin e ulët. Nga stafi edukativ respektohen masat anti- Covid duke ruajtur distancën 1,5 metra.

⁷ Urdhër i përbashkët i Ministrit të Drejtësisë nr.104/5 prot., datë 19.07.2006 dhe Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale nr.205/3 prot., datë 27.07.2006 "Për miratimin e normave të ushqimit ditor për të dënuarit".

Aktualisht ishin 10 të paraburgosur, që vazhdonin mësimin e detyrueshëm 9-vjeçar në këtë institucion.⁸

Në I EVP Vlorë, në mënyrë të vazhdueshme janë zhvilluar kurset profesionale për elektrikist dhe për gjuhën angleze. Në këto kurse marrin pjesë të paraburgosur të cilët i frekuentojnë rregullisht dhe në përfundim të kursit pajisen me certifikatë pjesëmarrje. Aktualisht këto kurse zhvillohen çdo ditë sipas programi të percaktuar dhe kishte nga 10 të paraburgosur për secilin kurs.

Është për t'u theksuar se një ndër qëllimet e institucioneve të mbyllura penitenciare është riintegrimi në shoqëri i personave, në momentin që do të lënë burgun. Rregullorja Evropiane e Burgjeve parashikon se *“regjimi i ofruar për të gjithë të burgosurit përfshin një program të balancuar veprimtarish. Ky regjim u lejon të gjithë të burgosurve të kalojnë sa më shumë orë në ditë jashtë qelive të tyre, sipas nevojës për një nivel të përshtatshëm të ndërveprimit njerëzor dhe shoqëror”*⁹.

Shërbimi shëndetësor

Grupi i inspektimit, gjatë vizitës inspektuese në I EVP Vlorë, i kushtoi një rëndësi të veçantë funksionimit dhe cilësisë së ofrimit të shërbimit shëndetësor të të paraburgosurve, për garantimin dhe ruajtjen e shëndetit të këtyre personave që vuajnë dënimin në regjimin e burgjeve, si dhe i krahasuar me standardet e percaktuara në aktet ndërkombëtare për këtë qëllim.

Sipas strukturës organike të re të institucionit, personeli mjekësor përbëhej nga 8 punonjës, nga të cilët 1(një) mjek i përgjithshëm me kohë të pjesshme, 1(një) stomatolog me kohë të pjesshme 1(një) farmacist dhe 5 (pesë) infermierë.

Mekanizmi Kombëtar konstaton se mungesa e mjekut dhe stomatologut me kohë të plotë ka një ndikim të drejtpërdrejtë në cilësinë dhe mbulimin e shërbimit shëndetësor dhe për shmangien e situatave të tilla, duhen marrë masa të menjëhershme për plotësimin e stafit, pasi mund të ketë raste urgjente të cilat personeli shëndetësor nuk mund t'i përballojë dhe pasojat mund të jenë të rënda.

Në të njëjtën kohë, fakti që mjeku punonte me kohë të reduktuar dhe është i pranishëm në këtë institucion vetëm pjesërisht gjatë ditës, përbën cenim të standardeve të kujdesit shëndetësor. *“Derisa qëndrojnë në burg, personave të dënuar duhet t'u mundësohet qasja deri te mjeku në çdo kohë, pa marrë parasysh faktin e regjimit të burgosjes së tyre” dhe se “shërbimi shëndetësor duhet të organizohet në atë mënyrë, që do të mundësojë që kërkesat për konsultime mjekësore të ofrohen pa zgjatje të pa nevojshme”*.

Shërbimi shëndetësor ndodhej në katin e dytë të godinës në regjimin e brendshëm, në një ambient të veçantë ku ndodhej dhoma e vizitave të mjekut, dhoma e stomatologut, farmacia dhe dhoma për konsultat ditore dhe rastet e urgjencës. Dhomat e vizitave ishin të plotësuara me krevat dhe shtroje, në kushte të mira higjieno-sanitare. Dhoma e

⁸ Marrëveshje bashkepunimi me nr. 108 prot, datë 28.01.2019 dhe nr. 112 prot, datë 01.2.2019 midis I EVP Vlorë dhe Ministria e Financës dhe Ekonomisë “ Drejtoria Rajonale e Formimit Profesional Publik Vlorë”.

⁹Rregullorja e Evropiane e Burgjeve Pika 25.1 dhe 25.2; <http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/EPR/EPR-Albanian.pdf>

stomatologut ishte e rregullt, e pajisur me autoklavë dhe poltron të ri dhe funksiononte rregullisht për ofrimin e shërbimeve të nevojshme.

Lista e të sëmurëve përbëhej nga 32 të sëmurë kronik, 1 i sëmurë me diabet si dhe 10 persona të sëmurë të shëndetit mendor, të cilët trajtoheshin me medikamente, ushqim dhe vizita mjeksore sipas rekomandimeve të mjekëve specialist.

Gjatë inspektimit u evidentua se institucioni kishte dhomë të stomatologut, dhomë mjeku, farmacisti dhe infermierie të pajisura me orendi sipas standardeve. Dhoma e vizitave ishte e pajisur me një shtrat vizitash si dhe një tavolinë dhe një karrige. Dhoma shtrimi ishin 5(pesë), të pajisura 3 (tre) dhoma me 1 shtrat, dhe dy dhoma të tjera me 2 shtretër. Dhomat spitalore ishin të pajisura me, dyshek, batanie, çarçaf por mungonin pajisjet e domosdoshme për të përmbushur nevojat kryesore të jetesës, si tavolina, stola, komodina. Gjithashtu, për larjen e trupit kishte ambiente të posaçme në fund të korridorit, (2 dushe me ujë të ngrohtë), si dhe 2 tualete të përbashkëta, të cilat ishin funksionale për këtë qëllim.

Nga këqyrja e dokumentacionit të stafit mjekësor, e në veçanti ai i mjekut, u konstatua ekzistenca e një regjistri të vizitave të mjekut, regjistrat e informacionit 24 orësh të infermierëve dhe kartelave mjeksore, të cilat ishin mbajtur në rregull. Ndërkohë konstatuam se nga ana e stafit mjekësor ishin marrë masat për pajisjen e sektorit të shëndetësisë me një libër për regjistrimin e rasteve të veçanta dhe të dhunës. Skema e rimbursimit të ilaçeve në parim ishte në rregull dhe të paraburgosurit ishin të pajisur me librezat shëndetësore. Skema e rimbursimit të ilaçeve funksiononte mirë për të paraburgosurit, sipas kontratës trepalëshe me FSDKSH dhe depon farmaceutike. Ndërkohë, që më i vështirë bëhej zbatimi i kësaj skeme për të paraburgosurit, të cilët për shkak të vonesave në plotësimin e dokumentacionit të dosjeve personale e kishin më të vështirë sigurimin e ilaçeve me anë të skemës së rimbursimit të ilaçeve. Gjithashtu, nga të intervistuarit u ngritën ankesa në lidhje me mungesën e medikamenteve në institucion, të cilat shpesh mbuloheshin me kontributet e tyre nga familjare.

Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (IEVP), Vlorë, nuk kishte Sektor të Kujdesit të Veçantë në një kohë që për të dënuarit me probleme të shëndetit mendor duhet të tregohet kujdes i veçantë sa i takon përzgjedhjes së standardeve të dhomave ku do të qëndrojnë, ndaj higjienës vetjake të tyre, si dhe të mjedisit që i rrethon.

Personat të cilët vuajnë nga çrregullime të shëndetit mendor, për shkak të sëmundjes së tyre, kanë nevojë për një vëmendje të veçantë, veçanërisht nga ekipi multidisiplinar i institucionit, siç parashikohet në pikën 4 të nenit 3 të ligjit 44/2012 “Për Shëndetin mendor”, ku thuhet se: "Ekipet multidisiplinare" janë ekipet e përbëra nga specialistë të disa fushave, si mjekë, infermierë, psikologë, punonjës socialë, terapistë okupacionalë, logopedistë, terapistë zhvillimi apo specialistë të tjerë, të cilët veprojnë në mënyrë të koordinuar, sipas protokolleve përkatëse për ruajtjen dhe përmirësimin e shëndetit mendor.¹⁰

Nga shqyrtimi i dokumentacionit të stafit mjekësor e në veçanti ai i mjekut, u konstatua se, nga ana e tij ishin siguruar konsultime të vazhdueshme me të paraburgosurit. Sa i përket regjistrave, dhe konkretisht ai i vizitave mjeksore, mjekimeve, konsultave të specializuara në Spitalin Rajonal të Vlorës, i të sëmurëve mendore dhe i abuzuesve me

¹⁰Pika 4 të nenit 3, të Ligjit nr. 44/2012 “PËR SHËNDETIN MENDOR”

substancia narkotike/ alkoolit, i personave që refuzojnë terapinë, si dhe regjistri i informacionit 24 orësh të infermiereve, ata u gjetën të gjithë të sekretuar dhe të mbajtur më rregull. Kartelat mjekësore ishin të mbajtura me rregull dhe të mbyllura në dollap me çelës.

Vlen për t'u theksuar se Rregullorja Evropiane e Burgjeve shprehet se: *“Autoritetet e burgut ruajnë shëndetin e të gjithë të burgosurve që janë në kujdesin e tyre. Shërbimet mjekësore në burg organizohen në bashkëpunim të ngushtë me administrimin shëndetësor të komunitetit ose të shtetit. Të burgosurit i ofrohen shërbimet mjekësore, kirurgjike dhe psikiatrike, duke përfshirë dhe ato shërbime që janë të disponueshme në komunitet”*.

Institucioni i I EVP Vlorë, nuk ishte pajisur me ambulancë si pjesë e domosdoshme për shërbimin cilësor shëndetësor në kohë të shpejtë për të paraburgosurit në këtë I EVP.

Për sa më sipër, në mbështetje të pikës 3, të nenit, 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë ku thuhet se: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”*; të nenit 21, gërma “b” të ligjit nr. 8454 datë. 04.02.1999 *“Për Avokatin e Popullit”*, i ndryshuar, ku thuhet se: *“Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive; si dhe në bazë të nenit 81, pika 2/b të ligjit nr. 81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve” ku parashikohet midis të tjerash se: “2. Në funksion të zbatimit të këtij ligji, Mekanizmi Kombëtar ushtron këto kompetenca:*

b) paraqet rekomandime për organet përkatëse, me qëllim që të përmirësohen trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura, trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor ose poshtërues”.

REKOMANDOJMË :

1. Marrjen e masave të menjëhershme për hidroizolimim e tarracës të godinës së banimit, për eliminimin e lagështirës në dhomat e të paraburgosurve dhe në ambientet e përbashkëta të dusheve dhe tualeteve
2. Marrjen e masave të menjëhershme, për eliminimin e mbipopullimit në I EVP Vlorë, pasi kjo situatë ka sjellë për pasojë shkeljen e të drejtave jetike të personave të paraburgosur që vuajnë dënimin në këtë institucion, si dhe përbën shkelje të standardeve të parashikuara në aktet ligjore dhe aktet ndërkombëtare për këtë qëllim.
3. Marrjen e masave për instalimin në godinën e të paraburgosurve të, sistemit qëndror për ngrohje/ftohjen e ambienteve të brendshme të institucionit, si dhe garantimin në çdo kohë të furnizimit me ujë të ngrohtë për mbajtjen e higjienës personale të të paraburgosurveve dhe të ambienteve të përbashkëta, në përshtatje dhe me kushtet klimaterike të zonës.
4. Marrjen e masave të menjëhershme për vënien në funksion të të gjitha dushet si dhe lyrjen e ambienteve për të qenë sa më të pastra nga ana higjeno-sanitare.

5. Marrjen e masave të menjëhershme, për afishimin e numrave të telefonit të kontaktit me Avokatin e Popullit në vende të aksesueshme për të paraburgosurit, si dhe lejimin e bisedave telefonike me institucionin tonë, në çdo kohë dhe pa pagesë.
6. Të merren masat të menjëherëshme për akomodimin e personave të moshës 18-21 vjeç në dhoma të veçanta, sikurse parashikohet në manualët e sigurisë për këtë kategori.
7. Marrjen e masave të menjëherëshme për krijimin e Sektorit të Kujdesit të Veçantë (SKV), në IEVP Vlorë.
8. Marrjen e masave të nevojshme, lidhur me përmirësimin e situatës të furnizimit me ujë të ambienteve në regjimin e brendshëm të institucionit, duke gjetur mënyra alternative të furnizimit me ujë ose duke shtuar orët e grafikut të lejimit ujit për mbajtjen e higjenës personale të të paraburgosurve, pastërtinë e dhomave të banimit e ambienteve të përbashkëta, si dhe për furnizimin me ujë të pijshëm.
9. Të merren masat e menjëhershme, për plotësimin sipas strukturës organike të sektorit shëndetësor të institucionit me 1 mjekë të përgjithshëm dhe 1 stamatolog, me kohë të plotë me qëllim garantimin cilësor të shërbimit shëndetësor për pacientët kronikë dhe të burgosurit.
10. Marrja e masave të nevojshme për parandalimin e virusit COVID-19, për furnizimin me detergjente dhe pajisje higjeno-sanitare shtesë dhe sipas normativave mujore për të paraburgosurit, për mbajtjen e higjenës dhe pastërtisë personale, dhomave të banimit dhe ambienteve të përbashkëta, si dhe ushtrimin e kontrolleve të vazhdueshme nga drejtuesit e institucionit, për verifikimin e furnizimit me detergjente sipas normativave mujore për të burgosurit, si dhe marrjes së firmave të cilat të vërtetojnë marrjen në dorëzim materialeve prej tyre.
11. Marrjen e masave të menjëhershme për përmirësimin e cilësië së ushqimit dhe larminë e tij sipas produkteve të stinës, si dhe ushtrimin e kontrolleve të vazhdueshme nga drejtuesit e institucionit, për këtë problematikë.
12. Marrjen e masave të nevojshme për mobilimin me orenditë e nevojshme dhe pajisjen me materiale informuese për të mundësuar realizimin e takimeve mes të paraburgosurve dhe fëmijëve të mitur të tyre në kuadrin e garantimit të prindërimit në distancë.
13. Marrjen e masave të menjëhershme për plotësimin e palestrës me materiale , si grrila, shtanga sipas peshës dhe vegla të tjera që ndihmojnë të paraburgosurit të kalojnë kohë shlodhëse në këtë drejtim.
14. Marrjen e masave të menjëhershme për pajisjen e institucionit me autoambulancë, për transportin e të sëmurëve në rastet e emergjencave shëndetësore.
15. Të inkurajohet dhe mbështetet grupi i punës me propozimet për ndryshimin e Urdhrit të përbashkët të Ministrit të Drejtësisë nr.104/5 prot., datë 19.07.2006 dhe Ministrit të

Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale nr.205/3 prot., datë 27.07.2006 “Për miratimin e normave të ushqimit ditor për të dënuarit”.

16. Marrjen e masave të menjëhershme për pajisjen, me dyshek, tavolina, stola, komodina sipas kushteve normale për jetësë në dhomat observimit, me kushte higjieno sanitare të pastra dhe dizifektim të shpeshtë të këtyre ambienteve në IEVP Vlorë.
17. Marrjen e masave të menjëhershme për rritjen e kapaciteteve të kurseve profesionale, në shtimin e numrit të paraburgosureve për qëllime rehabilitimi, këshillimi, ri-integrimi; si dhe nxitjen e organizimin e aktiviteteve edukative e social-kulturore-sportive me të paraburgosurit, duke respektuar masat e parashikuara në protokollin shëndetësor për parandalimin e COVID-19 në institucion.
18. Marrjen e masave të menjëhershme për përmirësimin skemës së furnizimit dhe rimbursimit të ilaçeve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (IEVP), Vlorë sipas kontratës tre palëshe ISKSH, depo farmaceutike, për të bërë atë efektive.

Për qëndrimin dhe masat që do të merrni në zbatim të këtij rekomandimi, të vihemi në dijeni brenda afatit 30 ditor sipas nenit 22 të Ligjit Nr. 8454 dt. 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj.

KOMISIONER

ERMONELA XHAFA